

Jalonneimi, kuva Hannu Huttu 2023

SUOMUSSALMEN KUNTA

Arviointikertomus vuodelta 2023

Tarkastuslautakunta 23.5.2024

Valtuusto 27.6.2024 § 32

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastuslautakunnan on valmisteltava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioitava, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet toteutuneet (KuntaL 121 §).

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja työskentely

Tarkastuslautakunnan kokoonpano valtuustokaudella 2021–2025

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Timo Säkkinen, puheenjohtaja	Martti Tolonen
Merja Kyllönen, varapuheenjohtaja	Eero Schroderus
Kirsi Manninen	Eila Jokelainen-Keränen
Markus Kemppainen	Risto-Matti Pyykkönen
Markku Koivumäki	Asta Kivijärvi

Kokouksissa sihteerinä on toiminut Pirjo Mäkeläinen ja sijaisena Anna Tolonen.

Lautakunta kokoontui 9.2., 9.3., 30.3., 13.4., 27.4., 4.5., 11.5., 14.9., 2.11. ja 7.12. Marraskuun kokous pidettiin Ruukinkankaan koululla. Kokousta ennen lautakunta tutustui Ruukinkankaan uuteen kouluun rehtori Heli Mannisen opastuksella.

Lautakunnan jäsenet osallistuivat FCG:n tarkastuslautakunnille järjestettyyn koulutuspäivään 23.11.2023. Koulutus oli toteutettu webinaarina.

Arviointikertomuksen valmisteluaineistona on ollut valtuuston hyväksymä talousarvio ja taloussuunnitelma sekä kunnanhallituksen antama toimintakertomus ja tilinpäätös vuodelta 2023. Lautakunta on käsitellyt tilintarkastuskertomuksen sekä kuullut johtavia viranhaltijoita.

Kunnanhallituksen on laadittava tilikauden tilinpäätös seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä tilintarkastuksen jälkeen saatettava se valtuuston käsiteltäväksi kesäkuun loppuun mennessä (KuntaL113 §).

Kunnan, joka tytäryhteisöineen muodostaa kuntakonsernin, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös. Konsernitilinpäätös tulee laatia samalta päivältä kuin kunnan tilinpäätös (KuntaL 114 §).

TILINTARKASTUS

Tilintarkastusyhteisönä on toiminut KPMG Oy Ab. Tilikauden 2023 tilintarkastukseen ovat osallistuneet päävastuullinen tilintarkastaja JHT, KHT Antti Kääriäinen ja tilintarkastaja JHT, KHT tilintarkastuksen asiantuntija Matias Liuski. Tilintarkastaja osallistui tarkastuslautakunnan kokouksiin.

YLEISTÄ

Vuoden 2023 suurin muutos oli sosiaali- terveyspalveluiden sekä pelastustoimen järjestämisvastuun siirtyminen hyvinvointialueille. Kunnan taloudessa se merkitsi toimintakulujen vähenemisen 69 035 000 eurosta 29 634 000 euroon. Toiminnallisesti muutos ei ollut yhtä radikaali sotekuntayhtymän jälkeen, jossa kuitenkin taloudellinen vastuu oli paljolti kunnilla.

Kunnan strategisena tavoitteena on ollut muuttovoitto. Sen myötä olisi mahdollista hidastaa kunnan asukasmäärän noin 2 %:n vuosittaista vähenemistä. Tähän tavoitteeseen ei ole kuitenkaan päästy. Tämä on huomioitu aivan oikein kunnan riskianalyyssissä strategisena riskinä. Asiaan pyritään vaikuttamaan yritystoiminnan kehittämällä ja kunnan aktiivisella markkinoinnilla. Myös hyvillä palveluilla tavoitellaan samaa päämäärää. Kunta pyrkii myös kehittämään uusia palveluita ja lisäämään ymmärrystä kuntalaisten muuttopäätösten taustalla. Asiaan on puututtu esimerkiksi kuntakyselyin ja erilaisin yhteistyöhankkein.

Muutoinkin toimintakertomuksen mukaan kunnassa on hyvin kartoitettu niin toiminnalliset kuin taloudelliset riskit sekä vahinkoriskit. Niihin on myös varauduttu asianmukaisesti.

Sisäinen valvonta on järjestetty päätösten ja sisäisen valvonnan yleisohjeen mukaisesti sekä nykyaikaista tietotekniikkaa hyödyntäen.

Kuntakonsernin osalta merkittäviä toimenpiteitä ovat olleet muun muassa kunnallistekniikan ja kiinteistöjen peruskorjaaminen, kiinteistöautomaatiikan kehittäminen ja energiatalouteen sekä sisäilman parantamiseen tähtäävät toimet. Myös kunnan palvelutuotannon tehostaminen ja turvallisuuden varmistaminen olivat toiminnan ytimessä. Vuoden aikana toteutettiin myös useita rakennusten purkutöitä, tavoitteena parantaa kunnan yleistä ilmettä ja turvallisuutta.

TALOUDEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kunnan taloutta on hoidettu valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti. Kirjanpidollinen tilikauden ylijäämä on noin 576 000 €, josta rahastosiirtojen osuus oli noin 473 000 €. Kunnan tulot toteutuivat lähes talousarvion mukaisina lukuun ottamatta toimintatuottoja, joita kertyi noin 1,2 miljoonaa euroa edellistä vuotta enemmän. Kunnan tulevien vuosien taloutta tukevana toimena on huomattava poistojen ja arvonalennusten kirjaaminen runsaat miljoona euroa alkuperäistä talousarviota suurempina.

Tulevien haasteiden näkökulmasta ylijäämäinen tilinpäätös, pienikin sellainen, luo aina mahdollisuuksia hyvälle taloudenpidolle.

Investoinneista bruttomääräisesti eniten rahaa, noin 1 494 000 €, käytettiin kaavateiden rakentamiseen. Suurimpana kohteena rakennettiin kunnanvaltuuston päätöksellä Rantaraitille Emäjoen yli kevyen liikenteen silta, joka maksoi kunnalle vuonna 2023 bruttona 948 295 € ja siihen saatiin avustusta yhteensä 862 630 €, joten kunnan nettokustannuksiksi muodostui 85 665 €, mitä on pidettävä tilinpitovuonna kustannuksiltaan onnistuneena investointina. Kokonaiskulut huomioiden myös suunnittelun ja aiemmat rakentamiset oheistöineen olivat kuitenkin yhteensä 1 277 520 € ja siihen saadut avustukset yhteensä 900 000 €. Näin laskien hankkeen nettokustannuksiksi tulee 377 520 €.

Kokonaisuudessaan investointien bruttosumma oli vuodelle 2023 lähes 3,76 miljoonaa euroa ja nettokustannukset kirjanpidollisesti varsin kohtuulliset, noin 1 miljoonaa euroa. Tulokseen vaikuttaa Kemetin tehdaspalosta saatu vakuutuskorvaus 1,84 miljoonaa euroa, joka kohdistuu aiempiin vuosiin, mutta realisoitui tulona vuodelle 2023.

TOIMINNAN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN

HALLINTOPALVELUT

Tarkastuslautakunnan arvioinnin perusteella hallintopalvelut on onnistunut varsin hyvin valtuuston asettamien tavoitteiden toteuttamisessa. Esimerkkinä kehitystyöstä kuntalaisten aloitteellisuutta tukevien aloiteohjeiden ja aloitekäytäntöjen kehittäminen ja niihin liittyvät päätökset kunnanhallituksessa. Tarkastuslautakunta nostaa kuitenkin esille säännöllisesti lautakunnalle tulleen palautteen yhteydenotto-ongelmista. Lautakunta arvioi, että kunnassamme olisi syytä ottaa käyttöön takaisinsoittopalvelu. Kunnassamme on syytä tunnistaa, etteivät kuntalaiset ota yhteyttä kuntaan aiheetta ja kunta on palveluiltaan kuntalaisiaan varten.

Kunnan työntekijöiden toiminnan kehittämiseksi kunta sai KEVAN työelämän kehittämisrahoituksen Työrajohtamisen hankkeeseen, jolla haetaan ratkaisuja kunnan henkilöstön työkyvyn ja jaksamisen vahvistamiseen.

Kunnan graafinen ilme on päivitetty ja kuvapankki on ajantasaistettu. Se on asianmukainen ja toimiva parannus kuntapalveluiden verkkonäkyvyyteen – ja saavutettavuuteen. Tarkastuslautakunnan näkemysten mukaan kunnassamme puuttuu edelleen kaikkien kunnassa toimivien matkailuyritysten yhteinen varausjärjestelmä, jossa kävijät itse voivat valita haluamansa palvelukokonaisuuden. Varausjärjestelmän myötä meille olisi mahdollista saada houkutelua lisää yöpyviä ja muita palveluita käytäviä matkailijoita.

Kunnan tärkein voimavara, hyvin toimivan luottamushenkilöorganisaation ohella, on sen työhönsä sitoutunut henkilöstö. Työyhteisömme kehittämisen ajanmukaiset ja hyvät periaatteet on kirjattu muun muassa henkilöstöraporttiin. Eläköityminen tulee olemaan suuri haaste kunnassamme seuraavan kymmenvuotiskauden aikana. Yli kolmas osa henkilökunnasta on siirtymässä eläkkeelle ja uusien työntekijöiden rekrytointi on nykyisessä kilpailutilanteessa haastavaa. Tällä hetkellä henkilöstöpula ei vielä näy, mutta kunnan on oltava aktiivinen, jottei näin käy tulevaisuudessa. Kunnassamme on varmistettava, että olemme jatkossakin kilpailukykyisiä henkilöstöä rekrytoitaessa.

Työkykyyn kunta voi panostaa varsin rajallisesti tukemalla taloudellisesti osaamista ja kouluttautumista, sillä koulutuskorvaus on vain 10 prosenttia sen perusteena käytettävästä palkkakustannuksesta. Kouluttautuminen ja oman työn kehittäminen ovat mahdollisia ja sitä on käytetty 354 korvattavan koulutuspäivän lisäksi palkattomia vapaita ja vuosilomia käyttäen.

Työyhteisön sisäisiä henkilösuhteita pidetään hyvänä ja niitä on tarvittaessa mahdollista kehittää hyvällä johtamisella ja oikeudenmukaisella palkkapolitiikalla. Mitään merkittäviä puutteita tarkastuslautakunnalle ei ole tullut tietoon tältä osin. Myös Työurajohtamisen hankkeella voidaan kehitystyötä jatkaa varmistamalla, että hankkeessa kehitettävät hyvät toimintamallit saadaan muutettua pysyviksi toiminnoiksi arjessa, hankkeen päätyttyä.

Työhyvinvointia on kartoitettu arviointivuonna työhyvinvointikyselyllä. Kyselyssä saatu yleisarvio noin 4.0 on hyvää tasoa. Kyselyn tulosten mukaan kehitettävää on esihenkilötyössä, työyhteisön yhteistoiminnassa ja toimialojen vuorovaikutuksessa. Odotusten mukaisesti palkkauksessa saatujen vastausten mukaan on myös parannettavaa, mutta toisaalta kunnassa vallitsee varsin luottamuksellinen ilmapiiri.

ELINVOIMAPALVELUT

Elinvoimapalvelut on onnistunut toiminnassaan toteuttamaan valtuuston asettamat toiminnan tavoitteet kohtalaisen hyvin. Näin voidaan sanoa siitäkin huolimatta, että jossain määrin tarkastuslautakunnan tietoon on tullut arvostelua yhteydenpidosta yrittäjien järjestöihin sekä elinvoimapalveluiden näkymättömyydestä. Yhteydenpidon kehittämistä on hyvä arvioida ja on syytä muistaa, että yhteyttä tulee ja voidaan ottaa molemmilta suunnilta toimijoita.

Vuoden 2023 aikana Suomussalmen kunnassa keskityttiin elinvoimapalveluiden ja kuntakonsernin kehittämiseen useilla eri toimenpiteillä, joilla pyrittiin parantamaan kunnan vetovoimaa ja elinvoimaisuutta. Tarkasteltaessa vuoden 2023 toimintaa voidaan todeta, että vaikka haasteita esiintyi, tehtiin merkittäviä edistysaskelia kunnan kehityksessä. Elinvoimapalvelut keskittyivät yritysten toimintaedellytysten tukemiseen, matkailun, työllisyyden ja maaseutupalveluiden kehittämiseen.

Vuoden 2023 aikana Suomussalmen kunta valmistautui TE-palvelut 2024-uudistukseen, jossa työ- ja elinkeinopalvelut siirtyvät kuntien vastuulle vuoden 2025 alusta. Suomussalmi on mukana Kainuu-Koillismaan työllisyysalueessa. Kunnan työpalvelukeskus ja kierrätysmyymälä Miilu on keskeinen osa työllisyyspalveluja, tarjoten työllistymismahdollisuuksia ja tukien työelämään palaamista erilaisien työtehtävien ja koulutusten kautta. Miilu on tärkeä työkalu kuntalaisten työllistymisessä ja työelämätaitojen kehittämisessä.

Vuoden aikana toteutettiin merkittäviä toimenpiteitä digitaalisuuden ja kalastusmatkailun kehittämiseksi. Kunnan matkailusivuston uusiminen ja kalastusmatkailun edistäminen olivat esimerkkejä hankkeista, jotka tähtäsivät matkailun kilpailuedun parantamiseen. Elinvoimaa matkailusta – Kuhmo Suomussalmi -hanke oli yksi konkreettinen esimerkki tällaisesta toimenpiteestä, jossa keskityttiin alueen matkailuyritysten kilpailukyvyä lisäämiseen.

Tarkastusvuonna Hossaan toteutettiin elinkeinon kehittämisrahaston kautta rahoitettuna polttoaineen jakeluaseman rakentaminen noin 446 000 €:n kuluin. Jakeluasema on otettu käyttöön ja siten parantaa oleellisesti alueen matkailua tukevia palveluita.

Majoitusinvestointeja Hossaan ei arviointivuonna tehty. Matkailijamäärä jäi myös selvästi tavoitteesta. Monipuolisemman majoitustarjonnan myötä olisi mahdollista saada absoluuttinen matkailijamäärä ja myös viipymä mittavammaksi. Riskisijoittajien löytyminen on varsin vaikeaa.

Muita pienimuotoisempia, mutta tärkeitä elinkeinollisia investointeja tehtiin noin 500 000 €:n edestä suurimpina Sumetekin kattoremontti ja MEH:n energiatehokkuushanke.

Yrityskontaktien kirjaaminen asiakkuudenhallinta- eli CRM-järjestelmään (Customer Relationship Management) on toteutunut, mutta sen hyötykäyttöä olisi syytä avata päätöksentekijöille. Yrityskäynnin määrän jääminen 55:een, siis hieman yli puoleen tavoitteesta, on harmillista. Toisaalta erilaisiin kehittämishankkeisiin on osallistuttu liki nelinkertaisessa määrin tavoitteeseen verrattuna, mitä on tulevaisuutta ajatellen pidettävä oikeana painopisteenä.

SIVISTYSPALVELUT

Sivistyslautakunnalla on ollut vuonna 2023 kohtuullisen paljon erilaisia projekteja, joka toisaalta on hyvä asia, mutta lautakunnassa on herännyt myös kysymys kuinka paljon erilaiset projektit kuormittavat työntekijöitä ja minkä verran projektit vievät aikaa pois työntekijän normaalista työstä? Miten henkilöstö kokee projektit työssään?

Varhaiskasvatus, peruskoulutus ja perusopetus

Suomussalmella syntyneiden lasten määrä valitettavasti vuosi vuodelta pienenee. Suuri kysymys onkin, miten Suomussalmelle saataisiin houkutelua nuoria asukkaita ja lapsiperheitä, jotta väestömäärän pienenemistä saadaan hillittyä?

Lautakunta arvioi positiivisena sen, että koulunkäyntiavustajia työllistyi kesän aikana varhaiskasvatukseen, jolloin heille ei tullut työhön ja palkanmaksuun katkosta kesän ajaksi ja taas toisaalla varhaiskasvatuksen henkilöstön kesälomat saatiin järjestettyä jouhevasti. Tätä toimintamallia kannattaa kokeilla myös muissa kunnan eri toiminnoissa, jossa sitä on järkevää toteuttaa.

Perusopetuksessa on käytössä KiVa-toiminta ehkäisemään koulukiusaamista, mutta kuitenkin kouluterveyskyselyssä Suomussalmen 4–5 luokan ja 8–9 luokan oppilaista keskiarvolla 14,5 % kokee kiusaamista vähintään kerran viikossa. Samanaikaisesti Kainuun hyvinvointialueella keskiarvolla 9,7 %. Tarkastuslautakunta esittää huolensa siitä, onko KiVa-toimintaohjelma kouluissamme enää riittävä toimi, jotta jokainen koululainen Suomussalmella kokisi koulumaailman turvalliseksi? Miten koulukiusaamista voidaan jatkossa paremmin ehkäistä, jotta meillä ei esiintyisi enää kiusaamista?

Lukio

Lukion vähenevästä opiskelijamäärästä huolimatta lukiolla on pystytty tarjoamaan monipuolista kursistarjontaa ja yhteistyötä on tehty kurssien osalta Paltamon ja Puolangan kanssa. Koska lukio on Suomussalmella ainoa toisen asteen koulutus, niin jatkossakin kannattaa panostaa korkealaatuiseen opetukseen ja kurssitarjontaan, jotta peruskoulunsa päättävistä oppilaista mahdollisimman moni haakeutuu nimenomaan Suomussalmen lukioon eikä lähde pois paikkakunnalta kaupunkilukioihin.

Jokainen kunnasta pois lähtevä opiskelija on suurimmassa määrin myös menetetty asukas jatkossa. Siksi tarkastuslautakunta arvioikin, että kunnassamme tulisi pohtia mahdollisuuksia toisen asteen koulutuksen järjestämiseen niin, että etäopetuksen ja oppisopimuskoulutuksen mahdollisuudet olisi hyödynnetty täysimääräisesti. Lautakunta nostaa esille tarpeen arvioida olisiko yrityksissämme mahdollisuuksia työllistää nuoria ja miten voisimme edistää yritysten mahdollisuuksia nuorten työllistämiseen. Huomioiden kasvava eläköityminen kunnassamme, kaikkien koulutustoimien arviointi olisi paikallaan, jotta voisimme turvata myös riittävän työvoiman alueella.

Nuorisopalvelut

Toisen asteen ammatillisen koulutuksen puuttuminen ja oppivelvollisuuden muuttuminen ovat luoneet uusia tarpeita ja haasteita, joihin on Työpaja Hanslankareilta löytynyt toimintamalli. Iso määrä nuoria on suorittanut ammatillista perustutkintoa tai tutkinnon osaa työpajan oppimisympäristössä yhteistyössä KAO:n ja Luovin kanssa.

Etsivä nuorisotyö on ollut isossa roolissa nuorten parissa, tavoittaen 73 nuorta vuoden aikana ja pystynyt tukemaan heitä tarvittavien palveluiden pariin. Ilman näitä toimintoja aika moni näistä toiminnassa mukana olevista nuorista olisi ollut vaarassa syrjäytyä.

Kirjastopalvelut

Kirjastoauto Ranstakka on haja-asutusalueella asuville kuntalaisille erittäin tärkeä palvelu, joka he saavat lähes kotiportilleen. Tärkeystä kertonee fyysisten lainojen määrä, joka on reilu viidesosa koko kunnankirjaston lainoista. Tarkastuslautakunta arvioi, että on tärkeää tuoda kirjastoautolla muitakin palveluita haja-asutusalueen asukkaille, esim. vaalien ennakoäänestys. Jatkossakin kannattaa kirjastoautoa hyödyntää erilaisten toimintojen tuomiseen haja-asutusalueen asukkaille.

Kirjasto ei enää ole pelkkä perinteisten kirjojen lainauspaikka, vaan siellä on monenlaista muutakin lainattavaa. Kuntalaisille on suuri rikkaus monipuolinen kirjasto: mieletön tietomäärä kaikkien kuntalaisten käytössä ilman kerta- tai kuukausimaksuja. Tarkastuslautakunta näkee arvokkaana, että kirjastossa on monenlaista toimintaa ja mukana on myös yhteistyötä Kianta- ja musiikkiopiston sekä kulttuuripalvelujen kanssa. Kirjastossa tapahtuvan toiminnan viestintään kannattaa kiinnittää huomiota, jotta kuntalaiset nykyistä paremmin tietävät, mitä kaikkea palveluissamme tapahtuu.

Liikuntapalvelut

Kuntalaisille on tarjolla monenlaisia liikuntapaikkoja ja -mahdollisuuksia. Myös yhteistyö eri toimijoiden kanssa luo lisää mahdollisuuksia toteuttaa palveluita kattavammin. Tarkastuslautakunta näkee tärkeäksi kehittää yhteistyötä laajasti kaikkien kuntalaisten hyväksi.

Tarkastuslautakunta antaa erityiskiitoksensa liikuntapalvelujen esihenkilöille siitä, että kehityskeskustelut on käyty kaikkien työntekijöiden kanssa.

TEKNISET PALVELUT

Tekninen toimi on kohtuudella selvinnyt taloudellisesti ja toiminnallisesti arviointivuodesta konekustannusten huomattavista nousupaineista huolimatta. Kunnallistekniikan ja kiinteistöjen peruskorjaaminen, kiinteistöautomaatiikan kehittäminen ja energiatalouteen sekä sisäilman parantamiseen tähtäävät toimet ovat olleet merkittävimmät kohteet teknisten palveluiden työlliställä. Vuoden aikana toteutettiin myös useita rakennusten purkutöitä.

Ruukinkankaan koulun rakentaminen, vanhojen koulurakennusten purkaminen ja pihatyöt ovat olleet iso haaste niin oppilaille kuin koulun henkilökunnallekin ja kaikki tämä työ on jakautunut useammalle vuodelle. Myös näihin liittyvät kustannukset ovat jakautuneet monelle vuodelle. Uuden koulun rakentaminen on ollut iso satsaus, mutta erittäin hyvä investointipäätös kunnalta. Tarkastuslautakunta kiinnittää huomiota siihen, että monen vuoden ajalle sijoittuva investointi olisi hyvä taloudelliselta kokonaisuudeltaan avata kunnanvaltuustolle siinä vaiheessa, kun koko investointi on saatu valmiiksi.

ARVIOITA KUNTATALOUDEN KUVASTA 2024-2027

Viimeisten vuosien aikana on kunnassamme onnistuttu pitämään kuntatalous hallinnassa. On kuitenkin tunnistettava, että Suomen julkinen talous rakentuu tällä hetkellä vaimeasti kehittyvälle talouskasvulle, ikääntyvälle väestölle ja laskevalle osaamistasolle. Kuntataloudessa se näyttäytyy menynyttä vuotta huomattavasti matalampana verotulokehityksenä sekä muita sektoreita korkeampina kustannuksina.

Kuntapäätäjänä kannattaakin suunnata katseensa vuodesta 2024 eteenpäin, jotta kuntatalouden todellisen tilan näkee tarkemmin. Kertaluonteiset muutokset ovat tuolloin väistymässä ja tilannekuva selkiytyy. Tuleviinkin vuosiin on odotettavissa jälleen talousennustetta heilauttavia uudistuksia, kun kuntien järjestämisvastuuta TE-palveluissa kunnolla lähtee liikkeelle.

Tuleviin talousnäkyymiin sisältyy myös riskejä. Kunta-alalle sovitun virka- ja työehtosopimuksen kustannusvaikutukset alkavat näkyä, ja kustannuspaineita on aiheuttaneet myös hintojen nousu, joka on lähtenyt taittumaan sekä lisäksi korkotason nousu, joka tasaantui tämän vuoden alussa. Valtionosuusuudistusta valmistellaan ja valtiontalouden kokonaisuus aiheuttaa monenlaista päänvaivaa.

Sote-siirtymä puolitti kuntatalouden, ja kuntien juoksevat menot ja tulot pienentyivät rajusti vuonna 2023. Vuosina 2024–2026 toimintatulot kasvavat keskimäärin 0,7 % ja verotulojen arvioidaan laskevan vuonna 2024 (poikkeuksellinen sote-muutosvuosi vertailukohtana) ja kasvavat sen jälkeen noin 3 %.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuuteen osoitetaan 2,6 miljardia euroa vuodelle 2024, ja taso nousee TE-palvelu-uudistuksen myötä 3,6 miljardiin euroon vuonna 2027. Kuntien peruspalvelujen valtionosuuden indeksikorotukseen tehdään yhden prosenttiyksikön korotusta vastaava säästö, joka alentaa valtionosuutta vuoden 2024 tasossa 24 miljoonaa euroa ja nimellisesti noin 111 miljoonaa euroa vuoden 2027 tasolla. Valtionosuuden mitoituksessa on otettu huomioon vuodesta 2025 lähtien hallitusohjelman linjaukset kotoutumispalveluista ja työllisyysmäärärahojen alentamisesta. Peruspalvelujen valtionosuuden mitoitukseen vaikuttaa myös sote-uudistukseen liittyvien kustannusten ja

tulojen siirtojen tarkistaminen vuoden 2022 lopullisten tietojen mukaisiksi. Maapohjan kiinteistövero-
prosentin alarajan korottaminen vahvistaa kuntataloutta vuodesta 2024 alkaen.

Kuntien taloussuunnittelun kannalta varsinkin vuodet 2025—2027 tulevat olemaan haasteelliset ja
rahoitusnäkyä vielä toistaiseksi avoin. Tuolle ajanjaksolle on tulossa ainakin sote-siirtymästä joh-
tuvan lopullisten kuntien valtionosuusleikkaukset, vuodelle 2024 osoitetun lisäleikkaustarpeen kom-
pensaation takaisinmaksu valtiolle, valtionosuusuudistus sekä hyvinvointialueiden vuokraamien
sote-kiinteistöjen vuokrasopimusten mahdollinen päättyminen.

Valtionosuusjärjestelmän uudistus vaikuttaa kuntamme tulevaisuuteen

Kuntien peruspalveluiden valtionosuusjärjestelmän tarkoituksena on turvata jokaiselle oikeus asuin-
paikasta riippumatta lakisääteisiin peruspalveluihin kohtuullisella vero- ja maksurasituksella. Valtio-
vallan vastuuta ihmisten tarvitsemista kunnallisista peruspalveluista alleviivaa perustuslaista johdettu
niin sanottu rahoitusvastuun periaate, jolloin valtiovallan pitää antaa kunnille tosiasiallinen taloudelli-
nen mahdollisuus hoitaa lakisääteiset velvoitteensa.

Tarkastelua pitää tehdä kuntakohtaisesti, jolloin olosuhde-erot ja taloudellinen kantokyky kuntien
osalta saataisiin paremmin esille. Taloudellinen tilanne tuo väistämättä eteen valinnat sen suhteen,
mikä on välttämätöntä ja minkä suhteen joudumme tekemään karsintaa. Olennaisinta on saada yh-
teiset veroeuot kohdennettua kaikkien kannalta vaikuttavimpaan käyttöön.

ALLEKIRJOITUKSET

Suomussalmella 23.5.2024

Merja Kyllönen
varapuheenjohtaja

Martti Tolonen
varajäsen

Markus Kemppainen
jäsen

Markku Koivumäki
jäsen

Kirsi Manninen
jäsen